

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1893. Första Kammaren. N:o 5.

Tisdagen den 7 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2.³⁰ e. m.

Justerades protokollet för den 30 sistlidne januari.

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 51, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig med Andra Kammaren i dennas beslut, att ett särskildt utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera kammaren, skulle till sättas för behandling af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående bevisning inför rätta, lag angående ändrad lydelse af 5 kap. 1 § ärfdabalken, lag angående ändring i 14 kap. jordabalken och lag angående ändring i förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855.

Detta protokollsutdrag blef på begäran bordlagdt.

Vid föredragning af statsutskottets den 4 i denna månad bordlagda memorial n:o 11, i anledning af remiss från Andra Kammar-
aren af två särskilda, af herrar A. Hahn och N. Petersson väckta motioner, lades memorialet till handlingarna med förklarande, att ifrågavarande motioner vore af sådan beskaffenhet, att de hörde till behandling af tillfälligt utskott.

Vid föredragning af bevillningsutskottets den 4 innevarande februari bordlagda memorial n:o 1, angående en till utskottet hänvisad motion om restitution åt Göteborgs museum af 1,034 kronor 90 öre, utgörande erlagd tull för vissa af nämnda museum från utlandet införskrifna konstverk, lades memorialet till handlingarna med förklarande, att den ifrågavarande motionen vore af beskaffenhet att böra till statsutskottet öfverlemnas.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 4 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 1.

Vid föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 4 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 102 och 140 §§ konkurslagen;

n:o 3, i anledning af väckt motion om tillägg till dels kongl. förordningen angående mantals- och skattskrifningarnas förrättande den 20 juli 1861, § 3, dels ock kongl. förordningen angående fattigvården i riket den 9 juni 1871, § 22; samt

n:o 4, i anledning af väckt motion angående upphäfvande af lagens stadganden om giftomannarätt;

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Justerades tre prokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.⁴³ e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1.³⁰ e. m.

Herr statsrådet *Gilljam* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående ändring i meddelade bestämmelser om uppförande vid Lunds hospital för Malmöhus läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuke;

2:o) angående upplåtelse af ett jordområde till botaniska trädgården i Upsala; samt

3:o) angående införande af undervisning i slöjd vid folkskolelärareseminariet i Upsala.

Anmäldes och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Skara stad af en under indragna militiebostället Götala n:is 1 och 2 lydande lägenhet, benämnd S:t Annæ äng;

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från en vid Östersunds stad belägen kronolägenhet;

n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till aktiebolaget Vestkusten af mark från indragna regementskvartermästarebostället 1½ mantal Hultås n:is 1 och 2 i Göteborgs och Bohus län; samt

n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Östersunds stad af kronans andel i ett inom stadens område beläget skogsskifte.

Föredrogs Andra Kammarens under gårdagen bordlagda protokollsutdrag, n:o 51, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig med Andra Kammaren i dennas beslut, att ett särskildt utskott, bestående af sju ledamöter från vardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående bevisning inför rätta, lag angående ändrad lydelse af 5 kap. 1 § ärfdabalken, lag angående ändring i 14 kap. jordabalken och lag angående ändring i förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855.

Om tillsättande af ett särskildt utskott.

Grefve Lagerbjelke: Det nu föredagna protokollsutdraget från Andra Kammaren innehåller ett förslag, hvilket, så vidt jag kan fatta, strider emot grundlagen och därför måste af denna kammar afslås.

Visserligen är det sant, att i grundlagen icke förekommer någon föreskrift beträffande tiden för väckande af förslag om tillsättande af särskilda utskott, men deremot är det så mycket bestämdare och oafvisligare uttryckt, att ett beslut, som är fattadt af båda kamrarne, är ett Riksdagens beslut och att ett sådant Riksdagens beslut icke sedan får, under samma riksdag, på något sätt ändras.

Vid detta tillfälle kan ju icke nekas, att båda kamrarne hafva remitterat den kongl. proposition, hvarom här är fråga, till lagutskottet. Det är således Riksdagens beslut, att denna proposition skall af lagutskottet behandlas, och detta får ej, så vidt jag kan förstå, ändras under denna riksdag.

Det är visserligen sant, att i de reglementariska föreskrifterna förekommer ett stadgande, att om ett särskildt utskott blifver för

Om tillsättande af ett särskildt utskott.
(Forts.)

en fråga nedsatt, sedan en likartad fråga blifvit remitterad till ett annat utskott, skall detta andra utskott derom underrätta kamrarna och hemställa, huru vida detta förslag skall jemväl till det särskilda utskottet öfverlemnas.

Herrarne behagade dock finna, att det nu föreslagna icke är samma sak. Det är icke fråga om ett likartadt förslag, som skulle flyttas från ett utskott till ett för en annan fråga tillsatt annat särskildt utskott. Här är ett förslag framlagdt af Kongl. Maj:t och remitteradt till lagutskottet, hvilket förslag skulle tagas ifrån lagutskottet och öfverlemnas till ett annat, för detsamma tillsatt särskildt utskott.

Under den nuvarande representationsformen har icke vid något tillfälle förekommit, att ett förslag om tillsättande af ett särskildt utskott blifvit väckt och af kamrarna beslutadt *sedan* det ärende, för hvilket det skulle tillsättas, blifvit remitteradt. Den sista tiden, då ett sådant förslag väckts, har varit då det redan inkomna ärendet skulle remitteras, och då har alltid remissen skett med föreskrift, att derest ett särskildt utskott blifver nedsatt, skulle ärendet till detta utskott öfverlemnas. Herrarne behagade finna, att detta är någonting annat än att, sedan det är remitteradt och utan något vilkor remitteradt, besluta, att det skall tagas tillbaka ifrån utskottet och ett särskildt utskott för detsammans behandling tillsättas.

Men, säger man måhända, det är ju en beskedlig sak och något ondt kan icke ske, om man tillsätter ett särskildt utskott för behandlingen af denna fråga. Jag ber i det afseendet få fästa uppmärksamheten på, att alla missbruk uppkommit på ett beskedligt sätt. Man har aldrig sett missbruk uppkomma i sina värsta former, de uppkomma alltid helt beskedligt, tycker man, men man kan sedermera få se dem utveckla sig till verkliga större missbruk.

Hvad nu denna fråga beträffar, så, om det blir en vana och om det anses tillåtet att ett förslag om särskildt utskott skulle kunna väckas, sedan en kongl. proposition blifvit af båda kamrarna till ett ständigt utskott förvisad, är det ju gifvet, att får ett sådant förslag väckas, sedan remiss egt rum, och om det får väckas 14 dagar derefter, så får det väckas äfven två månader derefter, eller så länge riksdagen varar. Det skulle då kunna hända att, med åberopande af detta prejudikat, sedan ett utskott, redan behandlat frågan, ehuru det icke hunnit inkomma med förslag till kamrarna, det blefve ifrågasatt ett särskildt utskott, och en tillfällig majoritet beslöte ett sådant utskott; frågan skulle då tagas ifrån det ständiga utskott, som behandlat densamma, ehuru det icke hunnit inkomma med utlåtande, och då skulle ju hela denna behandling kastas, så att säga, i sjön. Det vore bra olämpligt, men det vore icke mera olagligt, än detta är olagligt.

Man skulle till och med kunna påstå, att, om ett ständigt utskott fått en fråga till sig remitterad och behandlat den och äfven inkommit med sitt betänkande, men detta blifvit af båda kamrarna återremitteradt, man skulle kunna väcka förslag om tillsättande af ett särskildt utskott för att behandla denna återremiss. Jag kan

icke se, att detta särskilda utskotts tillsättande vore mera olagligt än det nu föreliggande förslaget.

Om tillsättande af ett särskildt utskott.
(Forts.)

Med ett ord, mine herrar, här är en fråga, som berör grundlagen. Det är af den allra största vikt, att man vid alla tillfällen strängt håller på grundlagens efterlefnad. Man får icke resonera, om man tycker att det är lämpligt eller icke för tillfället, man måste lyda. Om man icke på det sättet behandlar grundlagen, blifva dess föreskrifter ganska litet värda.

Här har Riksdagen beslutat, att denna fråga skall remitteras till lagutskottet och således af lagutskottet behandlas, och anhåller jag, att dervid måtte få förblifva och den gjorda inbjudningen af kammaren afslås.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att derunder endast yrkats, att ifrågavarande inbjudning skulle afslås.

Härefter gjordes proposition å detta yrkande, och förklarades densamma vara med ja besvarad.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 4 och 7 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af verkställd granskning utaf justitieombudsmannens embetsförvaltning.

Ang. justitieombudsmannens embetsförvaltning.

Herr Alin: Innan det utlåtande, som nu föredragits, lägges till handlingarna, anhåller jag att få yttra några ord med anledning af den embetsberättelse, som är föremål för detta utlåtande.

Söndagen den 27 november nästlidna år hölls i Stockholm ett, såsom det uppgifvits, talrikt besökt så kalladt protestmöte mot urtima Riksdagen samma år, vid hvilket möte följande resolution föreslogs och antogs:

”I djup harm öfver den urtima riksdagens förräderi mot svenska folkets rätt nedlägger mötet mot densammas förrådiska stämplingar den kraftigaste protest och förbinder sig till samt uppfordrar alla frisinnade folklager landet rundt att göra allt för en kraftig agitation mot det bestående fätalsväldet och för att folkriksdagen må bli ett det kraftigaste handtag i arbetareklassens befrielsearbete och ett imponerande svar på urtimans folkfiendliga beslut.”

Fjorton dagar derefter, söndagen den 11 december, hölls i Göteborg ett möte i samma syfte, der en resolution föreslogs, debatterades och antogs, hvilken i smädlighet åtminstone icke stod den nyss upplästa efter, och rörande hvars tillkomst och beskaffenhet jag för öfrigt är i tillfälle att meddela den upplysningen att, då under förhandlingarna en ledamot påpekade, att resolutionens innehåll vore lagstridigt, han erhöll till svar, att ”om också denna resolution vore litet olaglig, så finge man väl stå för den, och för öfrigt skulle nog ingen våga angripa den.”

Några åtgärder med anledning af att en dylik resolution blifvit vid allmänna möten framställd, debatterad och antagen hafva,

Ang. justitie-
ombudsman-
nens embets-
förvaltning.
(Forts.)

så vidt man känner, icke blifvit af polismyndigheterna i vederbörande städer vidtagna, och icke heller har, så vidt man får sluta af den föreliggande embetsberättelsen och af hvad man eljest har sig bekant, denna polismyndigheternas underlåtenhet föranledt någon åtgärd mot dem från justitieombudsmannens sida.

För min del vill jag icke med anledning af denna justitieombudsmannens underlåtenhet rigta någon särskild förebräelse mot honom, ty jag fruktar att mer än en i hans ställning skulle hafva handlat på samma sätt. Men jag har ansett mig böra begagna detta tillfälle till att nedlägga en protest mot hela det system, hvaraf en sådan underlåtenhet är en frukt. Det är ett system, som jag skulle vilja beteckna med ordet *tig-systemet*: systemet att låta lagens tillämpning hvila i fråga om offentliga smädelser mot offentliga myndigheter. Detta system leder sitt upphof derifrån, att man fruktat att, såsom det heter, göra vederbörande till martyrer, eller från förhoppningen, att öfverdrifterna skola rätta sig sjelfva. Men detta systems fullkomliga oduglighet har, synes det mig, erfarenheten till fullo ådagalagt. Det har födt ett förakt för gällande lag, en förvildning i uttryckssättet vid offentliga möten och i publicistiska organ, som hos dem, hvilka höra hvad som säges, eller läsa hvad som skrives, utan att ega förmågan att bedöma värdet och sanningen af hvad de höra eller hvad de läsa, föder en förvildning i tänkesättet, som kan blifva vådlig för samhällets ordning, för dess lugna utveckling och kanske för dess bestånd.

Jag har ansett mig böra begagna detta tillfälle för att yttra dessa ord särskildt därför, att hvad som här är i fråga innebär en grof smädelse mot svenska folkets representation. Det är för det svenska folkets lycka och frihet af allra största vikt, att dess representations anseende och auktoritet inom lagliga gränser hålles okränk. Det är därför hvars och ens pligt, som har erhållit det dyrbara förtroendet att vara detta folks representant, att göra hvad på honom beror för att detta folkrepresentationens anseende och denna dess auktoritet icke undergrävas, utan så vidt möjligt är vidmagthållas. Det är för att fullgöra denna min pligt, jag velat yttra dessa ord.

Grefve Douglas: Den siste ärade talaren har på ett så fullständigt sätt återgifvit hvad jag för min del och säkerligen äfven många i kammaren tänka i denna sak, att jag skulle hafva kunnat inskränka mig till att instämma med honom; men jag skall dock af förekommen anledning bedja att få yttra ännu ett enda ord.

Närgångna agitatorer så väl utom som inom landet hafva under senare tider företagit sig demonstrationer mot den svenska riksdagen, hvilkas rätta halt jag icke här vill karakterisera. Men om jag också förstår, att svenska riksdagen kan finna det under sin värdighet att svara på alla dessa tillställningar på annat sätt än genom tystnadens förakt, så hoppas jag dock, att vi aldrig här med lugn skola finna oss uti att bestående lagar trampas under fötterna. — Det är endast detta jag velat tillägga.

Herr Annerstedt: Ehuru den förste ärade talaren började sitt anförande i denna fråga med att han icke rigtade någon anmärkning mot lagutskottet eller de förut varande innehafvarne af justitieombudsmansambetet, hvars utöfning lagutskottet är satt att granska, så ligger det dock i sakens natur, att från lagutskottets sida några ord böra yttras till försvar för det utlåtande, till hvilket lagutskottet kommit.

Ang. justitieombudsmannens embetsförvaltning.
(Forts.)

Vid den granskning af justitieombudsmannens verksamhet, som åligger lagutskottet, har utskottet att hemta ledning i första rummet af den för rikets ständers justitieombudsman gällande instruktion, och således, om från lagutskottets sida en anmärkning mot justitieombudsmannens sätt att bestrida sin befattning skall framställas, så måste en sådan anmärkning vara grundad i främsta rummet derpå, att efter lagutskottets uppfattning justitieombudsmannen icke ställt sig nyss nämnda instruktion till efterrättelse. Efterser man då hvad denna instruktion innehåller, så heter det i dess § 2:

“Justitieombudsmannen bör förnämligast anmärka och beifra sådana af domare, embets- och tjänstemän begångna fel, som synas honom antingen härröra från egennyttan, vrängvisa, veld eller grof försumlighet, eller bereda en allmän osäkerhet för medborgares rättigheter.”

Och denna paragraf är förtydligad genom den nästföljande § 3, som lyder:

“Förmärker justitieombudsmannen, att någon domare, embets- eller tjänsteman, utan vräng afsigt, endast af ovarsamhet, felat, må han sådan Konungens justitiekansler vid handen gifva; likväl utan att sitt tillkännagifvande med något påstående beledsaga.”

Granskar man innehållet af de nu anförda lagrummen, torde en hvar lätteligen finna, att justitieombudsmannens underlåtenhet att ingripa i det afseende, som af de föregående talarne här andtydts, icke skäligen kunnat från lagutskottets sida anses innebära en sådan försummelse, att han derigenom åsidosatt någon honom åliggande embetspligt, och att följaktligen lagutskottet hvarken haft pligt eller ens rätt att i sitt yttrande öfver hans embetsförvaltning göra en anmärkning i sådant syfte.

De uttryck, som i föregående betänkanden angående den af lagutskottet företagna granskningen af justitieombudsmannens embetsförvaltning blifvit använda, hafva varit något vidlyftigare affattade. Det heter der vanligen:

“Då så vidt utskottet kunnat inhemta af de handlingar, hvilka utgjort föremål för utskottets granskning, ingen, som påkallat justitieombudsmannens bistånd och haft verkligt skäl till klagan, lemnats utan hans embetshjelp, der denna kunnat gifvas, samt då, så vidt utskottet kunnat finna, den för justitieombudsmannen gällande instruktion äfven i öfrigt blifvit sorgfälligt iakttagen, får utskottet“ o. s. v. Detta har utskottet velat uttrycka i kortare ordalag, hvilka dock betyda precis detsamma som de förr använda uttrycken, då utskottet nu säger, “att vid granskning af justitie-

ombudsmannens embetsförvaltning icke någon anledning till anmärkning förekommit.“

Efter härmed slutad öfverläggning lades förevarande utlåtande till handlingarna.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflemnade kongl. propositionerna.

Herr talmannen yttrade, att han, efter samråd med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att, derest frågan om granskningen af justitieombudsmansembetets förvaltning blifvit jemväl af nämnda kammare slutbehandlad före lördagen den 11 i denna månad, vid det sammanträde, som berörde dag komme att hållas, måtte anställas val af elektoror jemte suppleanter för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare.

Detta förslag antogs.

Vidare anförde herr talmannen, att han, jemlikt träffad öfverenskommelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge hemställa, att onsdagen den 15 innevarande februari måtte anställas val af revisorer och revisorssuppleanter för granskning af dels statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock räkenskaper och förvaltning vid riksbankens afdelningskontor i orterna, med undantag af det i Falun.

Denna hemställan bifölls.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1.57 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 10 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr *Ryding* anmälde, att han den 7 i denna månad inställt sig vid Riksdagen.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 5, i anledning af väckt motion angående stadgande af straffpåföljd för lättsinnigt ingående af ansvarsförbindelser.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 8 innevarande februari bordlagda utlåtanden n:is 12—15.

Herr von *Strokirch* erhöll på begäran ordet och yttrade: Efter uppdrag af herr *P. M. Söderberg*, som redan af herr talmannen erhållit ledighet från riksdagsgöröromålen intill denna dag, får jag anhålla, att hans ledighet må blifva förlängd till den 18 innevarande månad.

På gjord proposition beviljade kammaren herr *Söderberg* den nu begärda ledigheten.

Kammaren åtskildes kl. 3.02 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Lewenhaupt* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående disposition till svenska kyrkan i Paris af öfverskott å de från svenska kronans fastighet i Konstantinopel inflytande hyresinkomster.

Herr talmannen meddelade, att hans excellens friherre *Bildt* skriftligen anmält sig vara af illamående hindrad att bevista dagens sammanträde.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 6, i anledning af väckta motioner om ändring i vissa delar af värnpligtslagen.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr <i>Alin</i>	med 68 röster,
» <i>Almgren, F. A.</i>	» 68 »
» <i>Arhusiander</i>	» 68 »
» <i>Bengtsson</i>	» 68 »
» <i>Björnstjerna</i>	» 68 »
» <i>Bohnstedt</i>	» 68 »
» <i>Cederberg</i>	» 68 »
» <i>Ekdahl</i>	» 68 »
» <i>Falk, C. H.</i>	» 68 »
» <i>Flach</i>	» 68 »
friherre <i>Gripenstedt</i>	» 68 »
herr <i>von Hedenberg</i>	» 68 »
» <i>Helander</i>	» 68 »
» <i>Jeansson</i>	» 68 »
» <i>Kerfstedt</i>	» 68 »
grefve <i>Klingspor, P. O. L.</i>	» 68 »

herr <i>Nyström</i>	med 68 röster,
» <i>Pehrsson</i>	» 68 »
» <i>Sandberg</i>	» 68 »
» <i>Sjölund</i>	» 68 »
» <i>Stridsberg</i>	» 68 »
» <i>Torelius</i>	» 68 »
» <i>Weinberg</i>	» 68 »
» <i>Widmark</i>	» 68 »

Företogs val af sex suppleanter för de valmän, som af kammaren fått i uppdrag att utse Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för dessa valmän utsedde:

herr <i>Nisser</i>	med 62 röster,
» <i>Pettersson, F. E.</i>	» 62 »
» <i>Säve</i>	» 62 »
» <i>Wallin</i>	» 61 »
grefve <i>Lewenhaupt, G. E.</i>	» 61 »
» <i>Hamilton</i>	» 58 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 8 och 10 innevarande februari bordlagda utlåtanden:

n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Skara stad af en under indragna militiebostället Götala n:is 1 och 2 lydande lägenhet, benämnd S:t Annæ äng,

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från en vid Östersunds stad belägen kronolägenhet,

n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till aktiebolaget Vestkusten af mark från indragna regementsqvartermästarebostället 1 $\frac{1}{2}$ mantal Hultås n:is 1 och 2 i Göteborgs och Bohus län, samt

n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Östersunds stad af kronans andel i ett inom staden område beläget skogsskifte,

biföll kammaren hvad utskottet i dess utlåtanden hemstält.

Vid föredragning af lagutskottets den 10 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 5, i anledning af väckt motion angående stadgande af straffpåföljd för lättsinnigt ingående af ansvarsförbindelser, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstält.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1.30 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
